

לקוטי שיחות
PROJECT
LIKKUTEI
SICHOS

טור ליקוט

הרב מנחם מענדל רייצס

חלק טו | חיי שרה | שיחה א

נדיר למצוא פרשה בתורה ('סדרה') הנקראת על שם איש פלוני. בכל ספר בראשית יש רק אחת כזו (נח), וגם בהמשך התורה נמצא ארבע פרשיות בלבד הנקראות בשמות אנשים (יתרו, קרח, בלק ופינחס).

אבל עוד יותר נדיר הוא שפרשה תיקרא על שם אשה, ולמעשה מדובר בפרשה אחת ויחידה בכל התורה; ומעניין, שאפילו אשה יחידה זו לא זכתה לבלעדיות על שם הפרשה, אלא צירפו לה מלה מקדימה – הפרשה לא נקראת 'שרה' לבד, אלא 'חיי שרה'.

האמת היא שקיימת פרשה נוספת שהיתה אמורה להיקרא על שם אשה, והכוונה היא לפרשה בספר ויקרא המתחילה בציווי 'אשה כי תזריע וילדה': לפי הנהג לקרוא לפרשה על שם תחילתה, היינו אמורים לקרוא לפרשה זו על שם המלה הראשונה – 'אשה'; אך למעשה עם ישראל קיפח את ה'אשה'... והעדיף את המלה המאוחרת יותר - 'תזריע'.

העדפה זו היא אחת הראיות ליסוד הקובע, ששם הפרשה אינו אקראי בלבד ומטרתו לסמן את הפרשה לפי תחילתה, אלא זהו שם מכוון שאמור להביע את תוכן הפרשה כולה – ולכן באותה פרשה נבחר השם 'תזריע' (ולא השם 'אשה'), כי דוקא המלה 'תזריע' מתאימה לשקף את תוכנה של הפרשה (ראה לקו"ש חכ"ב ע' 70 ואילך).

*

נחזור לפרשת השבוע 'חיי שרה' – לפי היסוד האמור עולה, ששם זה לא ניתן לפרשה רק משום שאלו המלים הראשונות שלה (ולא רק כדי לחלוק כבוד ל'עזרת נשים'...), אלא שהשם 'חיי שרה' הולם ומתאים לתוכנה של הפרשה.

אך לכאורה איפכא מסתברא – כל הפרשה, מתחילתה ועד סופה, עוסקת בדברים שמבטאים את סיומ 'חיי שרה':

בתחילת הפרשה מסופר על פטירת שרה וקבורתה; בהמשך מסופר על נישואי יצחק ורבקה, שמסתיימים בתיאור "וינחם יצחק אחרי אמו", כלומר: יצחק סיים את תקופת האבל על אמו ומצא לה 'תחליף' בדמות רבקה אשתו; והסיום של הפרשה הוא בכך שגם אברהם מצא לו אשה אחרת – "ויקח אשה ושמה קטורה!"

נושא זה נידון בהרחבה ב'לקוטי שיחות' חלק טו שיחה א' לפרשת חיי שרה, וזו נקודת ההסבר:

'חיים' אמיתיים הם כאלה שממשיכים הלאה, לא נעצרים. מתי יודעים אנו על חייו של אדם כי הם אכן 'חיים' הראויים לשמם? דוקא לאחר הסתלקותו מן העולם, כאשר רואים שעדיין ממשיכים הענינים שלו, חייו ממשיכים. אז היא ההוכחה כי חייו היו חיים מלאי תוכן, שיש להם המשך ונצחיות; 'מה זרעו בחיים – אף הוא בחיים'.

ולכן הסיפור אודות נישואי יצחק ורבקה, כאשר יצחק רואה באשתו רבקה המשך למעשיה הטובים של שרה אמו, מתאים מאוד לכותרת 'חיי שרה' – כי הוא הביטוי לכך שמעשיה הרוחניים הטובים של שרה לא נפסקו, הם קיימים וממשיכים על ידי יצחק ורבקה. בכך שרה ממשיכה לחיות!

מעין זה ביחס ליתר הסיפורים שבפרשה – המבטאים כיצד שיטתה של שרה ממשיכה לחיות, לצמוח ולהתפתח:

שרה היא זו שדרשה מאברהם בעלה לגרש את ישמעאל בן הגר מביתו, ולהתמקד רק ביצחק, בנה היחיד של שרה. ובכיוון הזה בדיוק מתעסק אברהם בפרשה: הוא קונה את 'מערת המכפלה', מקום קבורת אדם וחיה, השורש של כל המין האנושי – ואברהם נוטל את המקום האוניברסלי הזה, ומייחד אותו למקום קבורה עבור שרה ומשפחתה בלבד, יצחק וזרעו.

והשיא הוא בסיום הפרשה, שם מסופר שאברהם נשא אשה מחדש והיא ילדה לו בנים נוספים – אולם מה עשה אתם אברהם? "וַיֵּתֶן אַבְרָהָם אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ לְיִצְחָק. וְלִבְנֵי הַפִּילִגְשִׁים אֲשֶׁר לְאַבְרָהָם נָתַן אַבְרָהָם מִתְּנַת וַיִּשְׁלַחם מֵעַל יִצְחָק בְּנוֹ". הווי אומר: אברהם מאמץ את שיטת שרה בהידור, הוא מתמקד דוקא ביצחק בן שרה ונותן לו "את כל אשר לו", הוא מתייחס אליו כיורש היחיד והאמיתי. זהו המימוש המושלם של 'חיי שרה'.

*

ואחרי ככלות הכל, אין כמו מצב של 'הוא בחיים' כפשוטו, בגשמיות; ולמרות כל העילוי של 'חיי שרה' המתבטא דוקא לאחר פטירתה, עדיין מבחינת ה'פועל ממש' היא היתה חסרה.

דבר זה לא מפורש בשיחה 'שלנו', אך אפשר ללמוד זאת משיחה אחרת (התוועדויות תשמ"ט ח"א ע' 383), המדברת על מעלת האמהות ביחס לבעליהן האבות (מעלה המתבטאת בציווי שנצטווה אברהם "כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה");

ושם מתחדשת נקודה מפתיעה:

התוצאה מנישואי יצחק לא היתה מושלמת, שכן לצד יעקב הצדיק נולד לו גם הבן עֶשָׂו. ובכן, באותה שיחה תולה זאת בחסרונה של **האמא שרה** בענין השידוך והנישואין – מי שהתעסק בפועל בשידוך של יצחק היה רק האבא אברהם (וליתר דיוק: אליעזר עבדו), ולכן לא היתה הצלחה של מאה אחוז;

ובכך היא מעלת הנישואין הבאים בתור, נישואי יעקב עם רחל ולאה, שהיו ביוזמה ובתמיכה מעשית של **האמא רבקה** – ולכן זכו להצלחה גדולה, "מטתו שלימה", כל בניו של יעקב כשרים וצדיקים.